

NEOPHODNOST USKLADIVANJA ZAKONSKE REGULATIVE U CILJU OSTVARIVANJA SAVREMENE ULOGE FARMACEUTA U SISTEMU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE - Obrazloženje

1. Izmjena Zakona o lekovima i medicinskim sredstvima i Zakona o zdravstvenoj zaštiti

Poznata je činjenica da se uloga farmaceuta u svetu unazad dvadesetak godina značajno promenila - od prostog izdavanja lekova na recept i prodaje lekova i medicinskih sredstava - uloga farmaceuta u sistemu zdravstvene zaštite se okrenula u pravcu ravnopravnog člana tima zdravstvenih radnika u kome farmaceut svojom savetodavnom funkcijom zauzima značajno mesto. Tako farmaceut u skladu sa preporukama FIP-a postaje, kao i izabrani lekar, **čuvar kapije zdravlja**. Jer zaista, farmaceut je prvi u lancu zdravstvenih radnika sa kojim pacijent dolazi u kontakt žaleći se na svoje manje zdravstvene probleme, ali istovremeno i poslednji kod koga pacijent dolazi po završetku lakarskih procedura. Time je njegova uloga još značajnija u smislu pravilne upotrebe lekova u cilju postizanja optimalnih farmakoterapijskih efekata.

Da bi ovu svoju savremenu ulogu farmaceut ostvario potrebna su dodatna znanja i u svetu se reformom studija i kontinuiranom edukacijom puno postiglo. Brojne studije su dokazale ispravnost ovakvog pristupa, koji je zasnovan na mestu farmaceuta u sistemu zdravstvene zaštite i na zdravstvenoj ekonomiji. U Srbiji se takođe krenulo sa ovakvim načinom kontinuirane edukacije još 2001. godine (npr. Crown Agent, Centar za kontinuiranu edukaciju Farmaceutskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i dr.), dok će reforma studija tek pokazati rezultate.

Osnovni preduslov za ostvarivanje nove savremene uloge farmaceuta je zakonska regulativa koja se odnosi na apotekarsku delatnost. Kako je ova oblast regulisana pre svega Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o lekovima i medicinskim sredstvima, neophodno je izvršiti izmene upravo u onim članovima koji onemogućavaju ostvarivanje savetodavne uloge farmaceuta u situacijama kada se radi o manjim zdravstvenim problemima za koja farmaceut ima dovoljno znanja, ali je način izdavanja leka u terapiji ovih problema "na lekarski recept". U prilog ovoj zakonskoj nelogičnosti su svakodnevni saveti lekara u dnevnoj štampi u kojima se preporučuju brojni lekovi, koji se izdaju na lekarski recept. Dakle, pacijent bi trebalo da ode do apoteke, opiše svoje tegobe i kad farmaceut prepozna simptome manjih zdravstvenih problema, kupi lek koji farmaceut zapravo ne bi smeo da proda

U svetu su nacionalne farmaceutske asocijacije izradile razne vodiče, standarde i uputstva koja precizno regulišu ovakve situacije, na osnovu važećih zakona. I u Srbiji postoje dobri pokušaji (npr. izrada Standarda dobre apotekarske prakse, nažalost u skladu sa važećim zakonima, koje je potrebno menjati).

Dakle neophodno je da se zakonska regulativa u Srbiji izmeni i omogući farmaceutskim asocijacijama izradu predloga uputstava za standardizovano obavljanje apotekarske delatnosti koje bi Ministarstvo zdravlja razmortilo i usvojilo.

U tom smislu Farmaceutsko društvo, u okviru koga deluje Sekcija za apotekarsku delatnost, predlaže da se pored izmene članova Zakona o lekovima i medicinskim sredstvima (iza čl.46. - iza stava 5 koji glasi: Lekovi se ne mogu izdavati, odnosno prodavati protivno uslovima i režimu izdavanja lekova utvrđenih u dozvoli za njihovo stavljanje u promet. - staviti zarez i dodati osim ako ministar ne propise drugačije. i Zakona o zdravstvenoj zaštiti (čl.86. stav 2) i iz njih proisteklih Pravilnika, ustanove pisani protokoli ponašanja u slučajevima manjih zdravstvenih problema (prepoznavanje simptoma, terapijske mogućnosti, upućivanje izabranom lekaru, posledično vođenje zapisa o intervenciji farmaceuta), koji će omogućiti da farmaceut u okviru svojih ovlašćenja i znanja koje poseduje, snosi odgovornost za intervenciju.

2. Donošenje zakona o apotekarskoj delatnosti

Činjenica da su osnivanje, rad i druga pitanja od značaja za apotekarsku delatnost regulisana u nizu pravnih akata – što je dovelo do pravnih praznina, nepreciznosti i nekonzistentnosti u tekstovima – uslovlila je potrebu za donošenjem posebnog zakona koji bi celovito regulisao ovu oblast zdravstvene zaštite. Farmaceutsko društvo Srbije je na zahtev kolega koji obavljaju apotekarsku delatnost, a po odluci Upravnog odbora, ovlastilo Institut za uporedno pravo iz Beograda da uradi uporedno pravnu analizu posebnih zakona koji regulišu apotekarsku delatnost u razvijenim zemljama Evropske unije kao i po stepenu društveno- ekonomskog razvoja nama bliske zemlje (npr. Republika Hrvatska) i Model zakona o apotekarskoj delatnosti, koji su predstavljeni na IV kongresu farmaceuta Srbije 2006. godine.

Usvajanjem predloženog Zakona republika Srbija bi dobila, po prvi put, jasno definisan položaj apoteka u državnoj i privatnoj svojini, precizna pravila o dodeljivanju koncesija za obavljanje apotekarske delatnosti, stručnom usavršavanju, radnom vremenu apoteka, stručnom nadzoru nad radom apoteka, prekršajima i prekršajnim kaznama u ovoj oblasti, itd. (u Prilogu: skraćeni tekst uporedno pravne analize i Model zakona o apotekarskoj delatnosti).

Beograd, 11.09.2008.

Sekcija za apotekarsku delatnost FdS